

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА “ЛЕБЕДЄВА ПРОТИ УКРАЇНИ”

(Заява № 18345/03)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

20 грудня 2007 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції.
Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Лебедєва проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. П. Лоренцен (P. Lorenzen), Голова,
п. К. Юнгвірт (K. Jungwiert),
п. В. Буткевич (V. Butkevych),
пані М. Цаца-Ніколовська (M. Tsatsa-Nikolovska),
п. Дж. Боррего Боррего (J. Borrego Borrego),
пані Р. Ягер (R. Jaeger),
п. М. Віллігер (M. Villiger), судді,
та пані К. Вестердік (C. Westerdiek), Секретар секції,
після обговорення за зачиненими дверима 27 листопада 2007 року,
вносить таке рішення, що було прийняте в той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена за заявою (№ 18345/03), поданою до Суду проти України відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенція) громадянкою України пані Лебедєвою Аллою Степанівною (заявниця) 5 квітня 2003 року.
2. Уряд України (Уряд) був представлений його Уповноваженим — паном Юрієм Зайцевим.
3. 13 березня 2006 року Суд вирішив направити скаргу на тривалість провадження Уряду. Відповідно до пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо прийнятності та суті заяви одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявниця народилась у 1950 році та проживає у місті Харкові.
5. Заявниця має неповнолітню онуку П. Є., 1990 року народження. Після смерті дочки заявниці її зять, пан П. В., не дозволяв заявниці бачитись з П. Є.
6. 10 січня 1997 року заявниця звернулась до суду з позовом до пана П. В. щодо надання дозволу регулярно бачитись з онукою.
7. 3 грудня 1999 року Орджонікідзевський районний суд міста Харкова (далі — Орджонікідзевський суд) задовольнив позов заявниці частково.
8. 18 січня 2000 року Харківський обласний суд скасував це рішення та направив справу на новий розгляд.
9. 7 липня 2000 року Орджонікідзевський суд відмовив заявниці у задоволенні позовних вимог.
10. 5 вересня 2000 року Харківський обласний суд скасував це рішення та направив справу на новий розгляд.
11. 20 червня 2001 року Фрунзенський районний суд міста Харкова задовольнив позов заявниці частково.
12. 9 січня 2002 року апеляційний суд Харківської області скасував це рішення та залишив позов заявниці без розгляду, оскільки заявницею не був використаний позасудовий порядок вирішення спору органом опіки та піклування. Заявниці було повідомлено про можливість знову звернутись до суду з цим позовом після використання цієї можливості.

13. 14 серпня 2002 року Верховний Суд України залишив без змін ухвалу апеляційного суду Харківської області, тим самим завершивши провадження. 7 жовтня 2002 року заявниця отримала копію цієї ухвали поштою.

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

14. Заявниця скаржилась на те, що тривалість провадження у її справі не відповідала вимозі «розумного строку» згідно з пункту 1 статті 6 Конвенції, який передбачає таке:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, ... щодо його прав і обов'язків цивільного характеру...»

15. Уряд не погодився зі скаргою заявниці.

16. Суд зазначає, що провадження у справі заявниці розпочалось 10 січня 1997 року та закінчилось 14 серпня 2002 року. Таким чином, частина провадження стосується періоду до 11 вересня 1997 року, тобто до набрання Конвенцією чинності для України. Відповідно тривалість провадження у справі заявниці у судах трьох інстанцій, яка підпадає під компетенцію Суду, становила чотири роки та одинадцять місяців. Однак, оцінюючи розумність тривалості провадження після 11 вересня 1997 року, потрібно взяти до уваги стан провадження на той час (див. «Мілошевіч проти колишньої «Югославської Республіки Македонія» (Milošević v. the former Yugoslav Republic of Macedonia), № 15056/02, п. 21, 20 квітня 2006 року; «Стирановські проти Польщі» (Styranowski v. Poland), № 28616/95, п. 46, ECHR 1998-VIII; «Фоті та інші проти Італії» (Foti and Others v. Italy), рішення від 10 грудня 1982 року, Серія А, № 56, ст. 18, п. 53).

A. Щодо прийнятності

17. Суд зазначає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Він також зазначає, що ця скарга не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Відповідно Суд повинен визнати її прийнятною.

B. Щодо суті

18. Уряд стверджував, що національні суди розглядали справу без істотних затримок, які могли мати місце з вини держави. Зокрема, він в загальних рисах зазначив, що розгляд справи було ускладнено у зв'язку з тим, що під час першого розгляду справи Орджонікідзевським судом було заслухано показання декількох свідків, а також представників органу опіки та піклування, управління освіти, школи та лікарні.

19. Заявниця не погодилась та стверджувала, що під час розгляду справи суди не діяли із достатньою сумлінністю.

20. Суд знову нагадує, що розумність тривалості провадження повинна оцінюватись в світлі обставин справи і з урахуванням таких критеріїв: складність справи, поведінка заявниці та компетентних органів, важливість предмета розгляду для заявниці (див., серед багатьох інших, «Фрідлендер проти Франції» (Frydlender v. France) [GC], № 30979/96, п. 43, ECHR 2000-VII).

21. Звертаючись до фактів цієї справи, Суд зазначає, що справа стосувалась права заявниці на спілкування зі своєю онукою після смерті дочки заявниці та відповідно мала особисте значення та була важливою для неї.

22. Суд зазначає, що справа тричі розглядалась судом першої інстанції у зв'язку з оскарженнями заявниці. Зокрема, перший розгляд справи Орджонікідзевським судом тривав більш ніж два роки та одинадцять місяців. Хоча у Суду немає сумніву в тому, що розгляд такої справи вимагав заслуховування показань свідків та третіх сторін, зазначений період не можна вважати розумним з огляду на делікатний характер предмета спору в

цьому провадженні та на той факт, що у кінцевому результаті позов заявниці був залишений без розгляду.

23. Більш того, Суд звертає увагу на те, що значну затримку у провадженні здебільшого спричинили повторні перегляди справи. Хоча Суд не в змозі аналізувати якість здійснення правосуддя національними судами, він вважає, що, оскільки справи направляються на новий розгляд зазвичай у зв'язку з помилками, які допустили нищестоящі суди, то повторні направлення на новий розгляд протягом одного такого провадження розкривають серйозні недоліки судової системи (див. «Вірсіжевська проти Польщі» (Wierciszewska v. Poland), № 41431/98, п. 46, від 25 листопада 2003 року).

24. Суд вже неодноразово визнавав порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, подібних до цієї (див. згадане вище рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (Frydlender v. France)).

25. Вивчивши всі аргументи, подані сторонами, Суд вважає, що Уряд не виклав жодного факту чи аргументу, який міг би переконати його дійти іншого висновку у цій справі. Беручи до уваги свою практику з цього питання, Суд вважає, що у зазначеній справі тривалість судового розгляду є надмірною та не відповідає вимозі «розумного строку».

26. Таким чином, мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

27. Крім того, заявниця скаржилась за пунктом 1 статті 6 Конвенції на результат та несправедливий характер провадження у її справі. Вона також у загальних рисах скаржилась на порушення права на повагу до сімейного життя (стаття 8 Конвенції).

28. Незважаючи на це, виходячи з сукупності наявних матеріалів, Суд не встановив жодних ознак порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією та протоколами до неї.

29. З цього випливає, що ця частина заяви повинна бути визнана неприйнятною як явно необґрунтована відповідно до пунктів 1, 3 та 4 статті 35 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

30. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

A. Шкода

31. Заявниця вимагала 100 000 грн (14 900 євро) відшкодування матеріальної та моральної шкоди без точного визначення розміру та характеру шкоди, завданої їй.

32. Уряд заперечував проти цієї вимоги як надмірної та необґрунтованої.

33. Суд вважає, що заявниця мала зазнати певної моральної шкоди. Здійснюючи оцінку на засадах справедливості, Суд присуджує заявниці 1200 євро.

B. Судові витрати

34. Заявниця не заявила жодних вимог з цього приводу; відповідно Суд нічого не присуджує.

C. Пеня

35. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Визнає* скаргу щодо надмірної тривалості провадження прийнятною, а решту заяви неприйнятною;
2. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції;
3. *Постановляє*, що:
 - (a) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна виплатити заявниці 1200 (тисячу двісті) євро відшкодування моральної шкоди. Ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу, з урахуванням будь-якого податку, який може бути стягнуто із зазначеної суми;
 - (b) зі впливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсотки;
4. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 20 грудня 2007 року відповідно до пп. 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК (C. Westerdiek)
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН (P. Lorenzen)
Голова

